

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія медицини та реабілітації

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»
перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія.
Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
фізичної терапії, ерготерапії
Протокол № 1 від “ 28” серпня 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія медицини та реабілітації
Викладач (і)	Тягур Роман Степанович, к.п.н., доцент
Контактний телефон викладача	+380969198380
E-mail викладача	roman.tiahur@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/2325
Консультації	Консультації здійснюються згідно розкладу, який затверджується кафедрою спортивно-педагогічних дисциплін на початку семестру. Асинхронна комунікація здійснюється впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу на https://dlearn.pnu.edu.ua/ .

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом історії медицини та реабілітації є: вивчення закономірностей виникнення, розвитку сучасного і майбутнього стану медицини та реабілітації, її характерних рис, основних історико-медичних подій, зародження і розвитку медичних теорій, етико-деонтологічних поглядів на основі цивілізаційного підходу.

Завдання: вивчити розвиток медицини та реабілітації, її характерні особливості за періодами історичного розвитку людства, діяльність видатних вчених, які вплинули на розвиток медицини та реабілітації; усвідомити основні принципи історії медицини як науки (історизму; головного і другорядного; історичної достовірності); опанувати основним методом вивчення історії медицини – історичним (історико-літературний, історико-бібліографічний пошук та ін.); охарактеризувати базу основних відомостей про розвиток світової і вітчизняної медицини та реабілітації в тісному взаємозв'язку з характеристиками загального розвитку цивілізації (матеріальною, економічною, політичною, світоглядною, науковою, культурною); показати взаємозалежність і взаємовплив позитивних і негативних характеристик загального розвитку людства і медицини, системи надання медичної допомоги, медичної освіти, етики і деонтології; висвітлювати розвиток медицини: докласового періоду (первіснообщинного ладу), стародавнього світу (рабовласницького ладу), середніх віків (феодалізму), нового часу (II чв. XVII – XIX ст.), новітнього часу (XX – поч. XXI ст.) в країнах Європи, Азії, Африки, Америки, а також на території нашої країни; сформувати вміння діагностувати рівень своєї фахової підготовленості, визначати напрямки самовдосконалення. прищепити фахівцям навички здійснювати мислительні операції, усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки, розвивати професійну самосвідомість.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета: прищепити студентам знання про генезис медицини та реабілітації в Україні і

зарубіжних країнах, вміння застосовувати історичний метод дослідження для вивчення питань спеціальної історії медицини в курсах гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових дисциплін, профілактичну та практичну підготовку, сформувати у майбутніх фахівців інтегровані історико-медичні знання, прогресивний науковий світогляд, активну соціально-політичну позицію, високий рівень загальної та професійної культури.

Цілі: формувати у студентів інтелектуальну та емоційно-вольову сфери діяльності (пам'ять, сприйняття, розвиток, уважність, вдумливість, емоційність), а також властивості, які породжують характер і темперамент, психічні якості людини (мужність, сміливість, доброту, рішучість); навчити практичних навичок роботи з науково-методичною літературою, критичного її осмислювати; прищеплювати фахівцям навички наукового аналізу, використання принципу детермінізму; сформувати уміння застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ПК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Загальні компетентності.

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії

Програмні результати навчання.

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПР 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин 90
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	227Фізична терапія, ерготерапія	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практичні заняття	Сам. робота
Тема 1. Історія медицини та реабілітації як наука і навчальний предмет. Первісна медицина (III тис. років до н.е.)	1	1	6
Тема 2. Медицина стародавнього світу (IV тис. років до н.е. – I ст. н.е.)	1	1	6
Тема 3. Світова медицина в епоху середньовіччя (V-XV ст.).	1	2	6
Тема 4. Медицина західної Європи в епоху Відродження (XV-XVI ст.)	1	2	6
Тема 5. Медицина України в епоху середньовіччя (IX-XVII ст.)	1	2	6
Тема 6. Розвиток медицини Західної Європи (XVII-XVIII ст.)	1	2	6
Тема 7. Розвиток української медицини у кінці XVIII – початку XIX ст.	1	2	6
Тема 8. Медицина Західної Європи (XIX ст.)	1	2	6
Тема 9. Розвиток медицини на українських землях (XIX ст.)	2	2	6
Тема 10. Основні напрямки розвитку сучасної вітчизняної медицини та реабілітації.	2	2	6
Всього	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання		
	<i>Університетська</i>	<i>Національна</i>	<i>ECTS</i>
	90-100	відмінно	A
	80-89	добре	B
	70-79		C
	60-69	задовільно	D
	50-59		E
	26-49	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1-25	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
	<p>Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.): Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309)</p> <p>Система оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. Під час поточного контролю оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність щодо обговорення питань, експрес-контролю у формі тестів тощо. Оцінювання успішності студентів на семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою.</p> <p>Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів, набраних під час семеструє і максимально може становити 100 балів.</p> <p>Сума балів, набрана під час семестру, складається із оцінок одержаних на семінарських заняттях (70), контроль самостійної роботи (КСР) - 20 та додаткового результату (10) .</p> <p>Максимальна кількість балів, який студент може отримати за роботу на семінарських заняттях протягом семестру 70 (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,7)</p> <p>Максимальна кількість балів, які студент може отримати за самостійну роботу (КСР) - 20 (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,2, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 20 балів);</p> <p>Максимальна кількість балів, які студент може отримати як додатковий результат (підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів,повідомлень, презентацій і т.д.) - 10 (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,1, відповідно максимальний бал може скласти 10 балів).</p> <p>Оцінювання презентацій відбувається наступним чином: Відмінно 100–90. Точно відповідає тематиці, містить дуже велику інформацію. Має чітку, логічно вибудовану структуру. Оформлення посилян на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні.</p>		

	<p>Виглядає надзвичайно привабливо. Чітка побудова сторінок. Тексти легко сприймаються. Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проекту. Робота є прикладом високого рівня.</p> <p>Добре 89-80. Відповідає тематиці, містить достатню інформацію. Має продуману структуру. Правильні посилання на інформаційні джерела. Має естетичний вигляд. Логічна побудова сторінки. Текст не важкий. Робота є прикладом належного рівня.</p> <p>Добре 79-70. Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативною. Прослідковується певна структура в розміщенні інформації. Таблиці, представлені в роботі, не додають інформації, не доповнюють зміст. Не повністю представлені інформаційні джерела. Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречно графічне оформлення. Дизайн не суперечить загальному змісту проекту. Робота виконана на середньому рівні.</p> <p>Задовільно 69-60. Містить близький за тематикою матеріал, але не несе важливої інформативної функції. Важко зрозуміти структуру подання інформації. Таблиці відсутні. Недостатньо посилань на використані джерела. Відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення. Дизайн не завжди відповідає тематиці проекту.</p> <p>Задовільно 59-50. Використані матеріали, які мають і які не мають відношення до теми. Тема розкрита частково. Матеріал викладається з порушенням логіки. Робота стандартна, не відрізняється авторською індивідуальністю. Спостерігаються порушення щодо додержання стилю. Доповідач демонструє низький рівень теоретичних знань.</p> <p>Незадовільно 49–25, 24–1. Використані матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється. Тема не розкрита. Логіка викладання інформації відсутня. Стилю не дотримано. Доповідач демонструє відсутність теоретичних знань.</p> <p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>ЯКА КАФЕДРА? Також за рішенням кафедри спортивно-педагогічних дисциплін студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 4</p>
Вимоги до письмових робіт	Письмово виконуються контрольні роботи, які проводяться у вигляді тестового контролю рівня знань студентів на паперових носіях (або в системі дистанційного навчання). Під час контрольної роботи студент отримує 25-50 тестів, на розв'язання кожного з яких надається 2 хвилини. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою у % правильних відповідей.
Семінарські заняття	Оцінювання відповідей студентів на семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. <i>90-100 балів</i> – Студент має глибокі знання з тем семінарських занять. Відповідь змістовна, ґрунтовна та відповідає вимогам. Під час підготовки до заняття студент використовував творчий підхід, не обмежуючись тільки матеріалами підручника або лекції. На

	<p>семінарському занятті студент активно бере участь в дискусіях та доповнює відповіді інших. Протягом відповіді активно використовує приклади для кращого розуміння матеріалу. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни. Бере активну участь у розв'язанні ситуаційних задач.</p> <p><i>80-89 балів</i> – Студент має міцні ґрунтовні знання. Відповідь змістовна та відповідає вимогам. Під час підготовки до заняття студент не обмежується тільки матеріалами лекції. На семінарському занятті студент бере участь в обговоренні поставлених питань. Протягом відповіді використовує приклади для кращого розуміння матеріалу. Проте є незначні неточності, пропуски, помилки (не більше однієї – двох) та недостатній досвід у творчому застосуванні умінь і навичок; власне ставлення студента висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; писемне мовлення добре. (Знання – копії, алгоритмічний рівень).</p> <p><i>70-79 балів</i> – Студент знає програмний матеріал. Результати навчання відповідають вимогам. Студент своєчасно готується до заняття. Під час заняття студент відповідає на поставлені запитання. Проте існують проблеми з інтерпретацією прикладів з практичної діяльності (під час розв'язанні ситуаційних задач). Також є неточності, пропуски, помилки (не більше трьох – чотирьох) та недостатній досвід у творчому застосуванні умінь і навичок; є певні помилки в трактуванні практичного значення ситуації, що розглядається.</p> <p><i>60-69 балів</i> – студент володіє лише окремими знаннями, вміннями і навичками, порушує логіку викладу, аргументація слабка, є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках, наявні помітні прогалини, писемне мовлення спрощене (Знання – знайомства). Може відповідати на окремі поставленні запитання. Під час формулювання базових термінів допускає помилки. Не бере активної участі в обговоренні питань семінарського заняття і не може навести приклади застосування матеріалу на практиці та розв'язує ситуаційні завдання з допомогою викладача.</p> <p><i>50-59 балів</i> – Знання студента мають фрагментарний характер. Під час розкриття термінів допускає значні помилки. Має певні прогалини в інших темах, на яких базується матеріал семінарського заняття та розв'язує ситуаційні задачі з допомогою викладача.</p> <p><i>25–49 балів</i> – Студент має фрагментарні знання, не володіє програмним матеріалом. Відповіді на всі поставлені запитання не повні або взагалі відсутні. Під час відповіді часто зупиняється і не відповідає на додаткові запитання. Не в змозі розв'язувати ситуаційні задачі навіть з допомогою викладача.</p> <p><i>менше 25 балів</i> – Студент взагалі не знає програмного матеріалу, не працює в аудиторії, не готовий відповідати на будь-яке запитання з теми практичного заняття або розв'язувати ситуаційні задачі.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виконання всіх видів робіт, передбачених програмою навчальної дисципліни: виконання контрольних робіт на 50 і більше балів; задачі КСР на 50 і більше балів. 2) відпрацювання пропущених занять; 3) якщо за час вивчення дисципліни студент набрав не менше 50 балів, за результатами роботи на семінарських заняттях, залік виставляється автоматично.
Підсумковий контроль	<p>Залік. Оцінці за 100-бальною шкалою від 50 до 100 балів відповідає оцінка «зараховано» за державною шкалою, а оцінці від 0 до 49 балів – «не зараховано».</p>

	<p>90-100 балів – Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного і практичного курсу, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Вміє застосовувати здобуті практичні та теоретичні знання в усіх видах професійної діяльності. Не допускає помилок під час виконання різних практичних завдань, чітко знає методику дослідження та визначення різних складових та тем навчальної дисципліни.</p> <p>80-89 балів – Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує теоретичну роботу без помилок, але може допустити незначні помилки під час виконання залікових та індивідуальних завдань.</p> <p>70-79 балів – Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички щодо виконання ситуаційних завдань, але не вміє самостійно і творчо мислити, не може вийти за межі теми.</p> <p>60-69 балів – Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер. Вміє дати узагальнюючу характеристику стосовно різних ситуаційних завдань. Володіє знаннями і вміннями не в повному обсязі.</p> <p>50-59 балів – Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер. Має прогалини в теоретичному курсі та в практичних вміннях та навичках.</p> <p>25–49 балів – з можливістю повторного складання. Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Практичні вміння та навички сформовані на примітивному рівні.</p> <p>менше 25 балів – з обов’язковим повторним вивченням дисципліни. Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.</p>
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	<p>Письмово виконуються контрольні, які проводяться у вигляді тестового контролю рівня знань студентів на паперових носіях (або в системі дистанційного навчання). Під час контрольної роботи студент отримує 25-50 тестів, на розв’язання кожного з яких надається 2 хвилини. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою у % правильних відповідей.</p>
Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ➢ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу</p>

	<p>та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.):</p> <p>Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття, щоб бути допущеним до здачі заліку.</p> <p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

8. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми, таблиці)..
-----------------------------------	---

Рекомендована література

Основна

1. Аронов Г. Ю. Легенди і бувальщина київської медицини (люди, факти, події, документи). К.: Століття, 2001. 304 с.
2. Бутенко Г. Ідеї Мечнікова та розвиток сучасної медицини і біології / Г. Бутенко // Агапіт 2005. №3. С. 34–39.
3. Великий вчений Ілля Мечніков / Редакційна рада // Агапіт. 2018. № 3. С. 30–33.
4. Верхратський С. А. Історія медицини. Київ: Вища школа, 1991. 428 с.
5. Ганіткевич Я. Українські лікарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи. Біографічні нариси та бібліографія. Львів: В-во НТШ і ін., 2002. – 542 с.
6. Голяченко О. М. Історія медицини. Тернопіль: Лілея, 2004. 248.с.
7. Грандо О. О. Медицина в дзеркалі історії . К.: Вища школа, 1990. 151 с.
8. Грандо О. Подорож у минуле медицини. К.: РВА “Тріумф”, 1995.
9. Грандо О. Визначні імена в історії української медицини. К.: РВА “Тріумф”, 1997.
10. Грандо А. Немного о прошлом / А. Грандо. – К., 2003. – 228 с.
11. Грецька цивілізація; пер. с англ. – (Грандіозний світ) / Перкіс Дж. К.: РВА “Тріумф”, 2000. 192 с.
12. Думка М. С. Про медицину скіфів: історико-медичне дослідження. К., 1960. 113 с.
13. Козаченко О. В. Одеський період діяльності Л. В. Громашевського: 1918-1928 // Сучасний стан та перспективи розвитку соціальної медицини та організації охорони здоров'я : напрямки та шляхи реформування системи охорони здоров'я (до 80-тирічного ювілею кафедри соціальної медицини, управління та економіки охорони здоров'я) : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 18–19 вересня, 2003 р. / ОДМУ ; за заг ред. акад. В. М. Запорожана та проф. В. І. Журавля. О. : ОДМУ, 2003. С.14–20.

14. Козаченко О. В. Музейно-виставочна справа у викладанні історії медицини в ОДМУ// Сучасний стан та перспективи розвитку соціальної медицини та організації охорони здоров'я : напрямки та шляхи реформування системи охорони здоров'я (до 80-тирічного ювілею кафедри соціальної медицини, управління та економіки охорони здоров'я) : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 18–19 вересня, 2003 р. / ОДМУ ; за заг ред. акад. В. М. Запорожана та проф. В. І. Журавля. О. : ОДМУ, 2003. С. 226–233.
15. Козаченко О. В. Навчальна дисципліна “Історія медицини”. Структура і зміст дисципліни, контрольні питання, перелік навчальної літератури : інформаційні матеріали для студентів / О. В. Козаченко. – О.: ОДМУ, 2005. – 13 с.
16. Козаченко О. В. Досвід організації викладання курсу “Історія медицини” в умовах запровадження кредитно-модульної системи // Інтеграція української медичної освіти з європейським і американським освітнім простором : матер. навч.-наук. конф., 15–16 травня 2006 р. Тернопіль. Тернопіль, 2006. С.183–186.
17. Козаченко О. В. Удосконалення навчального процесу при викладанні історії медицини в умовах кредитно-модульної системи навчання в медичній освіті // Досвід та проблеми впровадження кредитно-модульної системи навчання у ВМ(Ф)НЗ України : матер. наук.-метод. конф., 15–16 травня 2008 р.Тернопіль. Тернопіль, 2008. С. 51–54.
18. Козаченко О. В. Роль і місце історії медицини у вищій медичній освіті на початку ХХІ століття / О. В. Козаченко // Інститут вищої освіти та його вплив на регіональний розвиток України: соціокультурні, економічні та правові аспекти : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 26–27 травня 2008 р. Ірпінь, 2008. – С. 232–236
19. Медицина в Україні. Видатні лікарі. Кінець ХVІІ – перша половина ХІХ століть. Біографічний словник / Під ред. Р. Павленка. Випуск 1. – К.,1997. – 240 с.
20. Тягур Р.С. Історія медицини: 100 базових термінів : словник. Івано-Франківськ. Плай, 2017. 88 с.
21. Тягур Р.С. Історія медицини та фізичної реабілітації: робочий зошит студента. Івано-Франківськ. Плай, 2017. 120 с.
- 22- Тягур Р.С. Історія медицини та фізичної реабілітації: короткий лекційний курс. Івано-ФранківськТзОВ «Просвіта», 2023. 126 с.
23. Москаленко В. Ф. Бібліографічний словник завідувачів кафедр та професорів Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця (1841–2006) / В. Ф. Москаленко, І. М. Полякова. – К.: “Книга-плюс”. – 2006. – 304 с.
24. Нариси історії медицини / За ред. С. Й. Кухти. – Львів: Кварт, 2007. – 244 с.
25. Пундій П. Українські лікарі. Бібліографічний довідник. Кн. 1 Естафета поколінь національного відродження. Львів-Чикаго, 1994. 327 с.; Кн. 2. Лікарі діаспори та їх діяльність для рідного краю. Львів-Чикаго, 1996. 448 с

Додаткова

1. Козаченко О. В. Нариси викладання курсу “Історія медицини” в Одеській вищій медичній школі// Сучасний стан та перспективи розвитку соціальної медицини та організації охорони здоров'я : напрямки та шляхи реформування системи охорони здоров'я (до 80-тирічного ювілею кафедри соціальної медицини, управління та економіки охорони здоров'я) : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 18–19 вересня, 2003 р. / ОДМУ ; за заг ред. акад. В. М. Запорожана та проф. В. І. Журавля. О. : ОДМУ, 2003. С. 217–226.
2. Козаченко О. В. Інноваційні технології організації практично-орієнтованого навчання в умовах кредитно-модульної системи при викладанні дисципліни “Історія медицини” в Одеському державному медичному університеті // Медична освіта. 2007. № 3. С. 54–58.
3. Ступак Ф. Я. Вступ до історії медицини. Медицина і первісне суспільство. К., 2002. 64 с.
4. Сучасний стан та перспективи розвитку соціальної медицини та організації охорони здоров'я : напрямки та шляхи реформування системи охорони здоров'я (до 80-тирічного ювілею кафедри соціальної медицини, управління та економіки охорони здоров'я) : матер. міжнар. наук.-практ. конф., (Одеса, 18–19 вересня 2003 р.) / ОДМУ ; за заг ред. акад. В. М. Запорожана та проф. В. І. Журавля. – О. : ОДМУ, 2003. – 280 с. : іл., табл.
5. Центральний музей медицини України. – К.: РВА“Тріумф”, 1996. – 33 с.

6. Шальнова–Козаченко О. В. Інтерактивні форми навчання при викладанні “Історії медицини”, “Соціальної медицини та організації охорони здоров’я”: значення для формування майбутніх спеціалістів// Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України: результати, проблеми та перспективи: Матер. Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. Тернопіль, 21–22 травня 2009 р. Тернопіль, 2009. С. 349–352.
7. Archer H. Oral and maxillofacial surgery. Toronto, 2022.
8. Bud R. La cillule et les biotechnologies // Biofutur. 2023. №184. P. 38–40.
9. History of Medicine / [О. Holyachenko, G. Konopelko, O. Lytvynova et all.] translation of Z. Mykhailishin. Ternopil, 2004. 125 p.
10. Lyons A. S. Medicine in Illustrated History / A. S. Lyons, R. J. Petrucelli. – Abradale press Abrams H.N., Inc., Publishers, New York, 2023. 616 p.
11. Mack L. Facial surgery. Plastic and reconstructive / L. Mack, M. Cheney. – New York: Williams a. Wilkins, 2929. 982 p.
12. Millan C. A. Graeco-Roman Case Histories and their Influence on Medieval Islamic Clinical Accounts / C. A. Millan // Social History of Medicine. 2019. Vol. 12, №1. P. 19-43.
13. New Webster’s Dictionary and Thesaurus of the English Language. Lexicon Publications, Inc. Danbury, CT, 2022. 1248 p.
14. Ogawa M. Uneasy Bedfellows: Science and Politics in the Refutation of Koch’s Bacterial Theory of Colera / M. Ogawa // Bull. Hist. Med. 2020. № 74. P. 671–707.

Інформаційні ресурси

1. <http://lib.ru.if.ua> – бібліотека Прикарпатського університету імені Василя Стефаника.
2. http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/vpnu_fiz_kult/texts.html – Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Серія: Фізична культура.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Викладач

кандидат педагогічних наук, доцент
Тягур Роман Степанов